

# FRANCIE

## ZÁKLADNÍ ÚDAJE

**Rozloha:** 647,800 km<sup>2</sup>

**Počet obyvatel:** 66,930,000 (2019)

## TYP STÁTU

Unitární stát, parlamentní republika s poloprezidenstkým systémem; v čele státu přímo volený prezident s pětiletým funkčním obdobím, v čele vlády premiér; dvoukomorový parlament – dolní komora (Národní shromáždění) má 577 poslanců volených na 5 let, horní komora (Senát) má 348 senátorů volených nepřímo prostřednictvím delegátů místních samospráv na 6 let s obměnou 1/2 členů po 3 letech. (viz publikace „OECD Country Profiles“)

## PRÁVNÍ ZÁKLAD DĚLBY MOCI

Dělba moci upravena Ústavou z r. 1958 (dosud změněna 24 x, naposledy výrazně v r. 2008).

## PRÁVNÍ ZÁKLAD FUNGOVÁNÍ VLÁDY A ROZDĚLENÍ KOMPETENCÍ

*(ústava, ústavní zákon, běžný zákon, podzákonný předpis, interní vládní předpis, neformální zvyklosti)*

Základní parametry upraveny Ústavou; konkretizace pak vnitřními předpisy vlády (dekrety, statuty) a specializovanými odvětvovými zákony; centrum vládnutí je poměrně politicky slabé (premiér nemá svůj úřad, funkci podpůrného aparátu vykonává „sídlo Rady ministrů“ – Hôtel Matignon), avšak vedle servisní a koordinační úlohy vykonává i některé odborné agendy (např. eGovernment); Radu ministrů tvoří vedle premiéra a ministrů též Generální tajemník vlády a Generální tajemník prezidenta republiky, zasedá zpravidla 1 x týdně a je řízena prezidentem republiky; její rámcová procedurální pravidla byla vytvořena již v r. 1947 a od té doby mnohokrát novelizována.

## POSTAVENÍ PREMIÉRA

*(popis hlavních kompetencí, vztah k prezidentovi, k ministrům)*

Relativně slabé, klíčovou politickou roli hraje prezident, který vybírá ministry a stanovuje základní politické priority; premiér řídí jednání vlády, dohlíží na přípravu a realizaci legislativy či rozhoduje spory mezi ministry; ti jsou jmenováni prezidentem na návrh premiéra, stejný mechanismus je uplatňován i v případě odvolání či rezignace.

## MINISTERSTVA, MINISTRŮ

*(jak je stanoven počet ministerstev a ministrů, zda existují tzv. ministři bez portfeje, poradní orgány vlády)*

**Počet ministerstev není pevně stanoven zákonem** a po každých volbách se mění, v současnosti existuje 16 ministerstev a 19 ministrů (+ 10 pověřených ministrů a státních tajemníků), počet a vnitřní **organizace ministerstev a jejich kompetence jsou po každých volbách zafixovány vládními dekrety** (např. dekret č. 2017-1070 o kompetencích ministerstva vnitra, dekret č. 2017-1075 o kompetencích ministerstva pro soudržnost a vztahy s územními samosprávami nebo dekret č. 2013-728 o vnitřní organizaci ministerstva vnitra a ministerstva zámořských vztahů); každý ministr nemusí mít „své“ ministerstvo, připouští se tedy držení úřadu „bez portfeje“; na vládní úrovni existuje velké množství poradních orgánů (výbory, komise, rady, cca 80), některé z nich jsou zřízeny přímo prezidentem (např. Národní rada pro digitalizaci), některé vládou, některé odvětvovými ministerstvy formou statutu; např. pro oblast spolupráce s územními samosprávami je vytvořeno 6 orgánů (např. výbor pro místní finance, komise pro evaluaci nákladů, rada pro tvorbu volebních okrsků apod.).

## SPOLUPRÁCE MEZI MINISTERSTVY

*(právní základ, praktická realizace, možnosti vynucení)*

Spolupráce není legislativně upravena, probíhá na neformální bázi primárně „pod taktovkou“ premiéra, resp. sekundárně prezidenta republiky; na začátku svého vládního období vláda připraví svůj vládní program a strukturu ministerstev včetně jejich kompetencí; pokud dojde ke sporům ohledně kompetencí v dílčích věcech či při plnění konkrétních úkolů, řeší je nejprve premiér, v případě problémů prezident; koordinaci činnosti vlády napomáhají meziministerské výbory, ad hoc meziministerské komise k určitým záležitostem apod.

## VZTAH K ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVĚ

*(která/é centrální instituce mají koordinační úlohu, jakým způsobem ji vykonávají, zda existuje spojený či rozdělený model, zda existují dekoncentrované státní orgány v území)*

Koordinací agendy směrem k území (35.357 relativně malých obcí, 101 departmentů, 13 regionů) je pověřena ministryně pro územní soudržnost a vztahy s místními samosprávami (generální sekce územních samospráv – místní finance, volby, fungování, statistiky, decentralizace, koheze, solidarita); autonomie samospráv je garantována Ústavou (čl. 72 – 75) a rozpracována speciálními zákony, mezi něž patří zejména tzv. obecní kodex, ústavní zákon č. 2003-276 o decentralizované organizaci státu, zákon č. 82-213 o právech a svobodách obcí, departmentů a krajů, zákon č. 83-8 o rozdělení kompetencí mezi kraje, departmenty, obce a stát, zákon č. 99-586 o zlepšení a zjednodušení meziobecní spolupráce, zákon č. 2004-809 o právech a povinnostech místních samospráv, zákon č. 2003-705 o místních referendech apod.; jednotlivé úrovně samosprávy mají celkem přehledně rozčleněny úkoly a kompetence, na obecní úrovni je vykonávána téměř výlučně samostatná působnost, zatímco služby v rámci státní správy jsou poskytovány na úrovni departmentů; v každém regionu a departmentu působí prefekt jmenovaný centrální vládou, který vykonává i řadu kompetencí ve vztahu k obcím (zejména dohled nad dodržováním zákonnosti ze strany obcí); spolu se svým úřadem (prefektura) je tak nejvýznamnějším příkladem dekoncentrace státní správy.

## VZTAH K MODERNÍM TRENDŮM

*(digitalizace, inovace, věda a výzkum – které instituce a jak je vykonávají)*

Problematiku inovací má na starosti Ministerstvo pro střední a vyšší vzdělávání, výzkum a inovace; agenda eGovernmentu je koncentrována v rukou premiéra, resp. jeho státního tajemníka pro digitální technologie v rámci sekce pro modernizaci a zjednodušení státu.

---

## AGENTURY

*(zda jsou zřizovány agentury k zajištění plnění úkolů na centrální úrovni, zda jsou součástí ministerstev nebo stojí nezávisle mimo strukturu vlády, kolik jich je)*

Ve Francii existuje cca 50 vládních agentur, jejichž fungování je záležitostí relativně novou a rozvolňuje tradiční schéma francouzské správy, podle něhož má být veškerá státní správa a vykonávána a kontrolována ministrem či vládou; jejich struktura, způsob zřizování a fungování není upraveno národní legislativou a není tak jednotné; vždy záleží na zřizovateli (ministerstvu), které připraví interní akt řízení (statut) pro tu kterou agenturu; agentury jsou nezávislé ve svém rozhodování, avšak jsou usměrňovány a financovány příslušným ministerstvem zodpovědným za oblast, do jehož působnosti úkoly vykonávané agenturou spadají; např. mezi agentury centrálně zajišťující služby v oblasti veřejné správy patří Národní úřad pro platy (Office National de Paye), který zajišťuje výplatu mezd pro všechny vládní instituce, nebo Služba pro nákupy státu (Direction des achats de l'Etat, dříve Directorate de marchés publics), jež pod Ministerstvem hospodářství, financí a obnovy a metodicky a podporně zajišťuje problematiku zadávání veřejných zakázek a státních nákupů.

## DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE

Oblast styku s územními samosprávami byla přiřčena k ministerstvu pro územní rozvoj a soudržnost v r. 2018. Předtím byla dlouhá desetiletí nedílnou součástí ministerstva vnitra, jemuž některé tzv. „vnitřní“ agentury (např. volby, územní členění státu) logicky náležely; přesun příslušné sekce byl odůvodněn snahou kompetenčně ulevit „přetíženému“ ministerstvu vnitra a spojit koordinační agendu ve vztahu k samosprávám s problematikou územního rozvoje.

---

## ZDROJE

- Ústava Francouzské republiky (<https://www.legifrance.gouv.fr/Droit-francais/Constitution>, kromě FJ také v AJ, NJ, ŠJ, portugalsky a arménštině; na francouzském legislativním serveru „legifrance.gouv.fr“ lze nalézt i texty dalších zákonů, většinou ve francouzštině, některé i v překladech;
- OECD: Report World Observatory on Subnational Government Finance and Investment: Key Findings, Country Profiles (Francie na str. 323 a násl.), 2019;
- Multilevel Governance Reforms, OECD, 2017;
- Local and Regional Governments in Europe (Francie na str. 29 a násl.), CEMR, 2018;
- Public administration characteristics and performance in EU28: France, EK, 2018;
- webové stránky: vláda má centrální web (<https://www.gouvernement.fr/en/news>), jednotlivá ministerstva pak mají ještě své vlastní stránky (např. Ministerstvo vnitra - <https://www.interieur.gouv.fr/>);
- Wikipedia (údaje obecné povahy)